

1. | BÖLÜM

ULUSLARARASI SPOR KURULUŞLARI

Yasin YILDIZ¹
Yavuz ÖNTÜRK²
Abdurrahman YARAŞ³

GİRİŞ

Sporun ilk ve nerede yapıldığını tam olarak söyleyebilmek mümkün olmamakla birlikte sporun köklerini ilk insanların yaşamlarını idame ettirebilmek adına doğayla verdikleri mücadelelerde sergilenen hareket ve kullanılan aletlere kadar uzandığı genel olarak kabul gören düşünce olarak bilinmektedir (Tekin ve Tekin, 2014). Spor tarihin var oluşundan bu yana insanların hareket etmesiyle başladığı varsayılan, ilerleyen süreçte hayatta kalmak adına oldukça önemli olan adeta bir güç göstergesi olarak (savaşlarda üstünlük kurmak) benimsenmeye başladığı bilinmektedir (Öntürk ve Ekici, 2018). Bu bağlamda spor, evrensel bir olgu olarak kabul edilen, insanoğlunun varoluşundan günümüze kadar olan süreçte hayatın her anında yer almış sistematik bir organizasyon olarak bilinmektedir. Geçmişten günümüze spor, fiziksel becerilerin yanı sıra birçok faktörlerin gelişmesine etken olmuştur. Geride bıraktığımız yüz yıl içinde sporun paydaşları zamanla şekillenmiş ve büyük bir endüstriyi kapsayan yapı haline gelmiştir. Spor, içinde farklı bilim dallarını, çeşitli meslek gruplarını ve buna benzer paydaşlardan oluşan dünya pazarında hatırı sayılır bir endüstri olarak kabul edilmektedir. Elbette bu endüstrinin bir yapılanması, organizasyon şeması, hiyerarşik düzeni, yönetim birimleri ve kuralları olması gerekmektedir. Bu beklentilerin uluslararası ve ulusal düzeyde olması kaçınılmazdır. İnsanlığın varoluşundan bu yana “yönetme” ve “yönetilme” uygulamaları içgüdüsel bir davranış biçimi ve gereksinim olarak oluşmaya başla-

¹ Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Aydın
yasin.yildiz@adu.edu.tr

² Dr., Yalova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Yalova
yavuzonturk@hotmail.com

³ Yalova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Yalova
abdurrahmanyaras@hotmail.com

KAYNAKLAR

- Açıkkada, C. ve Ergen, E. (1990) *Spor ve Bilim*. Ankara: Büro-Tek Ofset Matbaacılık.
- Akil, C. (2011). Genel olarak milletlerarası spor tahkim mahkemesi (CAS) ve bu mahkemede uygulanan tahkim çeşitleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13(2), 71-105.
- Arıpınar, E. ve Donuk, B. (2011). *Spor yönetim ve organizasyonlarında etik yaklaşımlar*. 3. Baskı, İstanbul: Ötüken Neşriyat. A. Ş.
- Bozkurt, M. N. (2010). Spor hukuku uyuşmazlıklarının çözümünde milletlerarası spor tahkim mahkemesi. *Ankara Barosu Dergisi*, (2), 165-190.
- Cankalp, M. (2005). *Sporda yönetim ve organizasyon*, 2. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Casini, L. (2009). Global hybrid public-private bodies: the World Anti-Doping Agency (WADA). *International organizations law review*, 6(2), 421-446.
- De Hon, O., Kuipers, H., & Van Bottenburg, M. (2015). Prevalence of doping use in elite sports: a review of numbers and methods. *Sports medicine*, 45(1), 57-69.
- Dominique, H. (1993). Presentation of CAS judicial practice, law and sport, International Conference Court of Arbitration for Sport.
- Donuk, B. (2017). *Sporda yeni yaklaşımlar, Uluslararası spor organizasyonlarının geleceği* (2.Bölüm) 33-55. Ed.: Yunur Emre Karakaya. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ekmekçi, R., Şimşek, K.Y., Çelik, V.O., Duğan, Ö., ve Ekmekçi-Dağlı, Y. A. (2016). *Sporda yönetim ve organizasyon, uygulamaları örnekler ile birlikte*. Ed.: Rıdvan Ekmekçi İzmir: Ergün Yayınevi.
- Erdal, R. (2007). *Olimpiyat oyunları ve olimpiik sporlar*, Ed: Barış Zafer Erdal. İstanbul: Baskı Evi Matbaacılık.
- Erkekli, T. (2018). *Spor hukukunda tahkim ve uluslararası tahkim mahkemesi (CAS)*. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Erkiner, K. (2006). *Uluslar Arası Spor Tahkim Mahkemesi CAS Açıklamalı Mevzuatı*, 1. Baskı, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Estrada, J. A. C., González-Mesa, C. G. & Méndez, J. M. (2007). Participación en el deporte y fair play. *Psicothema*, 19(1), 57-64.
- Fişek, K. (1983). *Devlet politikası ve toplumsal yapıyla ilişkiler açısından spor yönetimi: Dünyada ve Türkiye'de*. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını, No:515.
- Gleaves, J., Petróczi, A., Folkerts, D., De Hon, O., Macedo, E., Saugy, M. & Cruyff, M. (2021). Doping prevalence in competitive sport: Evidence synthesis with "best practice" recommendations and reporting guidelines from the WADA Working Group on Doping Prevalence. *Sports Medicine*, 1-26.
- Güzel, P., ve Özbey, S. (2012). IOC Olimpiik dayanışma programları ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) uygulamaları. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 3(1), 30-41.
- Kaufmann, S.A. (1995). Issues in International sports arbitration, *Boston University International Law Journal*, (13), 527-549.
- Küçükgüngör, E. (2004). Spor hukuku uyuşmazlıklarında milletlerarası tahkim (The Court of Arbitration for Sport). *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 53(2), 1-32.
- Loland, S. (2013). *Fair play in sport: A moral norm system*. London: Routledge.
- Maennig, W. (2014). Inefficiency of the anti-doping system: Cost reduction proposals. *Substance use & misuse*, 49(9), 1201-1205.
- Öngel, H. B. (1997). Sporda etik değerler açısından doping. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 68-79; Durusoy, F. (1991). Spor Ahlakı ve Doping Sorunu, Türk Alman Diyaloğunda Spor Ahlakı ve Spor Felsefesine Yeni Yaklaşımlar, S. 8-9, (Haz. Atilla Erdemli), İstanbul.
- Öntürk, Y. ve Ekici, S. (2018). *Evaluation of the Effect of Physical Education and Sports Lessons On Children*. (Chapter 5) 71-83. New Horizons in Social Sciences, Riga: LAP Lambert Academic Publishing.
- Özdemir Kocasakal, H. (2010). Son değişiklikler ışığında Türkiye'deki sportif ihtilaflar bakımından CAS'ın yargı yetkisi ve CAS'a başvuru olanakları genel olarak CAS'ın yargılama yetkisi. *Spor Hukukunda Güncel Sorunlar Sempozyumu II*, İstanbul, Milli Olimpiyat Komitesi Spor Hukuku Komisyonu, s.135-160.

- Özsoy, S. (2008). Spor hukukunda tahkim. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 3(1), 15-29.
- Renson, R. (2009). Fair play: Its origins and meanings in sport and society. *Kinesiology*, 41(1.), 5-18.
- Senkel, K. & Müller, N. (2017). *Fair play for all*, International Fair Play Committee, France, 8-9.
- Songün, Y., Katkat, D. ve Budak, D. (2015). Türkiye'deki ulusal spor federasyonlarının doping kontrol uygulamalarının değerlendirilmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(2), 93-102.
- Sunay, H. (2006). *Sporla organizasyon*, 2. Baskı. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Tekin, A. ve Tekin, G. (2014). Antik Yunan Dönemi: Spor ve Antik Olimpiyat Oyunları. *Journal of History School (JOHS)*, 7(18), 121-140.
- Uz, A. (2011). Sporla ilgili uyuşmazlıkların çözümünde zorunlu tahkim yolu: tahkim kurulları ve kararlarının hukuki niteliği üzerine. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 241-296.
- Ünal, D. M. ve Ünal, D. (2003). Sporda doping kullanımı. *İstanbul Tıp Fakültesi Dergisi*, 66(3).
- Yıldırım, İ. (2004). Fair play: kapsamı, Türkiye'deki görünümü ve geliştirme perspektifleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9 (4), 3-16.
- Yıldırım, İ. (2014). Antikiteden Moderniteye Olimpiyat Oyunları: *İdealler ve Gerçekler, Hece (Batı medeniyeti Özel Sayısı)*, 18 (210-212): 555-570.
- Yıldız, N. (2020). *Spor Hukukunda Tahkim*. https://www.keskintopalyildiz.av.tr/wp-content/uploads/2020/04/spor_hukukunda_tahkim.pdf
- Yurtcu, E. (2015). Uluslararası Olimpik Komite (IOC), SHGM Resmi Web Sayfası, <https://shgm.gsb.gov.tr/>
- Web Sayfası Linkleri
- AFC (2021). <https://www.the-afc.com/afc-home/about-afc/overview/>
- ANOC (2021). <https://www.anocolympic.org/vision-and-mission/>
- ARISF (2021). <https://www.arisf.sport/who-we-are.aspx>
- ASOIF (2021). <https://www.asoif.com/about-asoif>
- CAF (2021). <https://www.cafonline.com/about-us/caf-history/>
- CAS (2021). <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>
- CIFP (2021). <http://www.fairplayinternational.org/cifp-history>
- CONCACAF (2021). <https://www.concacaf.com/inside-concacaf/about-concacaf/>
- CONMEBOL (2021). <https://www.conmebol.com/es>
- EFPM (2021). <http://www.fairplayeur.com/efpm/>
- FIFA (2021). <https://www.fifa.com/about-fifa>
- GAISF (2021). <https://gaisf.sport/mission-and-vision/>
- <https://www.Olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Faaliyetlerimiz/Fair-Play/28/1>
- IOC (2021). <https://olympics.com/ioc/olympic-rings>
- IPC (2021). <https://www.paralympic.org/ipc/history>
- NOC (2021). <https://olympics.com/ioc/national-olympic-committees>
- OFC (2021). <https://www.oceaniafootball.com/about-ofc/>
- SHGM(2021). https://shgm.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/SGM/Birimler/D%C4%B1%C5%9F%20%C4%B0li%C5%9Fk%C5%9Fler/disiliski_olimpik_komite.pdf
- TMOK (2021). <https://www.Olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Olimpiyatlar/Olimpik-Spor-Dallari-ve-Uluslararası-Federasyonlar/49/1>
- TMPK (2021). <http://www.tmpk.org.tr/kurulusu/>
- UEFA (2021). <https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/>
- UIA (2021). <https://uia.org/s/or/en/1100002412>
- USSOCCER (2021). <https://www.ussoccer.com/history/organizational-structure/fifa>
- WADA (2021). <https://www.wada-ama.org/en/who-we-are>
- <https://marka-logo.com/fifa-logo/>